

НАБОК СВІТЛАНА ВАЛЕРІЇВНА
УАН/ВУАН У 1918–1928 РОКАХ.
АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Об'єктом дослідження є кадровий **потенціал** УАН/ВУАН 1918–1928 років.

Предметом дослідження є особливості та тенденції розвитку української академічної науки **в антропологічному вимірі**.

Методи дослідження. Специфіка окреслених у роботі дослідницьких завдань визначила застосування дисертанткою відповідних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що дозволяють здійснити комплексний аналіз поставленої проблеми. Насамперед це проблемно-хронологічний метод. Для розв'язання конкретних завдань використовувались також порівняльно-історичний, структурно-функціональний, **описовий**, порівняльний й аналітично-синтетичний методи, **просопографічний** та статистичний аналіз. Дисертаційна робота базується на залученні широкого кола джерел, тому було використано, зокрема, й специфічні джерелознавчі методи: верифікації та класифікації джерел, формування їх комплексів, атрибуція, перехресне співставлення джерел, визначення ступеня їх цінності для дослідження.

1.1. Методологія та історіографія

Теоретико-методологічна основа дослідження. В основу пропонованого дослідження дисертанткою було покладено концептуальні підходи до історії, породжені т.зв. **антропологічним поворотом або «олюдненням історії»**. Засновками стали положення прескриптивної або ж «практичної» методології, засади якої були викладені Евою Доманською, професоркою Познанського та Стенфордського університетів, у її новій книзі «Історія та сучасна гуманітаристика» (2012).

ЮРЧЕНКО ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА
СИМВОЛІКА ЧИСЕЛ В ДУХОВНІЙ КУЛЬТУРІ ПРАВОСЛАВНОГО
СОЦІУМУ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У XIV – ПОЧАТКУ XVII
СТОЛІТЬ

Об'єктом дослідження дисертації виступає **нумерологічний матеріал** літописів білорусько-литовського, українського регіонального, козацького циклів та українських історичних дум, семантико-символічний зміст числових рядів в контексті християнської середньовічної культури.

Предметом дослідження є **числовий символізм** як один з елементів світоглядної системи доби середньовіччя та ранньомодерного часу, використання в духовних культурах минулого типових числових показників та різних зрізів семантичних нумерологічних конструкцій.

СТАРЧЕНКО НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА

КОНФЛІКТ У ШЛЯХЕТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВОЛИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVI – ПОЧАТОК XVII ст.)

Об'єкт дослідження – специфіка взаємин у шляхетському соціумі Волинського воєводства, яке складало окрему адміністративну одиницю зі своєю «автономією» в Речі Посполитій. Така «автономія» (в сенсі усталеної території, окремої правової системи, руської мови як мови суду і адміністрації та визнаного владою домінуючого віросповідання) служила підставою для формування певної регіональної ідентичності і власних політичних позицій у 8 місцевої шляхти, нерідко розбіжних із позиціями еліт інших регіонів Речі Посполитої.

Предмет дослідження – прояви конфлікту у шляхетському середовищі Волині як соціокультурне явище; культурні пріоритети, базові соціальні пов'язання шляхти та її етос, що обумовлювали перебіг, ритуали та механізми провадження та полагодження конфлікту; насильство як частина шляхетського соціуму.

Методи дослідження. Дослідження здійснене на основі загальнонаукових методів аналізу і синтезу, а також спеціальних методів окремих історіографічних напрямків. Передовсім це ті із них, що лежать в рамках історичної антропології. Вони пов'язані з пошуками логіки функціонування чужої культури, поведінки людей і способів її репрезентації. Там, де це можливо з огляду на фрагментарність джерельної бази, були використані методи мікроісторії, а саме – її соціального напрямку, в рамках якого ставиться завдання поєднати дослідження контексту, колективних норм та інтерпретації їх окремими індивідами. Активно використано інструментарій соціальної історії, зокрема, її варіанту – культурної історії соціального з її процесуальним підходом до аналізу повсякденних практик.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Методологія та методи дослідження

Як зауважив Мартін Дінгес, на сьогодні в центрі зацікавлень істориків лежить поняття «культура», яке тісно пов'язане з життєдіяльністю людини та мотивами її поведінки, тобто саме культура обумовлює вибір особи, складний, неоднозначний та багатозарядний. Відповідно, йдеться про фокусування досліджень на способах поведінки людей, передусім залежних від особливостей певної епохи. Причому ці способи не лише раціонально обумовлені відповідними нормами чи особистими інтересами, а й містять неусвідомлені мотиви, що породжує множинність сценаріїв поведінки за подібних обставин. Врешті, різні стратегії (хоч і не безмежні, а такі, які вкладаються в певну кількість варіантів) фіксуються навіть у таких ритуалізованих сферах, як захист честі [207].

Відповідно, недостатньо описати предмет дослідження, на часі – реконструкція мотивів «акторів» через дослідження їхніх норм, жестів, ритуалів і їхнього бачення ситуації (емічний метод). При цьому до таких мотивацій не можна підходити з абсолютною довірою, адже зазвичай йдеться не про розповідь, що ж було насправді і як це було «об'єктивно» оцінено, а про певні претензії на об'єктивність і спробу легітимізувати свою поведінку

[253]. Вкрай складним питанням є й взаємовідносини між нормами і практиками. Адже норми не конче сприймаються автоматично – відбувається певний їх відбір на момент прийняття рішень, водночас їх також можуть використати для маніпуляції, легітимізуючи свої дії та очорнюючи супротивника. Своєю чергою, норми в процесі дебатів і репрезентацій теж піддаваються, змінюються і утверджуються...

Байдак Мар'яна Степанівна
ЖІНКА В УМОВАХ ВІЙНИ У СВІТЛІ ПОВСЯКДЕННИХ ПРАКТИК
(НА МАТЕРІАЛАХ ГАЛИЧНИНИ 1914–1921 рр.)

Об'єктом дослідження є повсякдення жінок – дружин, матерів, домогосподарок, вдів, громадських активісток, військовичок – в умовах Першої світової війни. Основна увага зосереджена на життєвих стратегіях українок. Образи представниць інших національностей, передусім польок, представлені тією мірою, яка була необхідна для пояснення ширших контекстів. Опрацьований у дисертації матеріал стосується жінок, які мали певний рівень освіти й залишили писемні матеріали.

Предметом дослідження стали суспільні ролі та щоденні обов'язки галицьких жінок у переддень війни, дії жінок у війні (зокрема родинні обов'язки, громадська і військова діяльність), жіночі образи війни (зокрема патріотизм і обов'язок, життя і смерть, час і простір, поняття Дому), гендерні взаємини в особових джерелах, відображення жіночих образів у художній літературі й візуальному мистецтві.

Методологічною основою дисертації є гендерний підхід, який передбачає дослідження політичних, соціальних, економічних, повсякденних процесів з точки зору обох статей і спрямований на подолання однобічної інтерпретації суспільних процесів. Дослідження проведено на стику історії й культурології. У роботі залучено методологічні підходи з різних дисциплінарних сфер: історії повсякденного життя, жіночої історії, соціальної та культурної антропології, соціології, мистецтвознавства, культурології, воєнної психології. Використано такі методи: **біографічний, порівняльно-історичний (компаративний), історичної реконструкції, дискурс-аналізу**. Методи історичного аналізу, синтезу, синхронного висвітлення історичних подій та явищ дали змогу проаналізувати питання цілісно й багатомірно. Залучено **мікроісторичні підходи**, що дало змогу перенести наголос з лінійного опису подій на вивчення структур жіночого повсякдення в контексті воєнних реалій. Поєднання проблемних (нетипових) і звичних (повсякденно-традиційних) ділянок «конструювання щоденності» показало, як жінки бачили буденність і вирішували проблемні ситуації.

НІКОЛАЄВ Микола Ілліч
**ПРОСОПОГРАФІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТА КУЛЬТОВОЇ ЕЛІТИ ОЛЬВІЇ
ПОНТІЙСЬКОЇ V СТ. ДО Н. Е. – I СТ. Н. Е. (НА ОСНОВІ
СИНХРОНІЗАЦІЇ ЕПОНІМНОГО КАТАЛОГУ IosPE. I2. 201)**

Об'єктом дослідження є Ольвійський поліс V ст. до н. е. – до III ст. н. е.

Предметом дослідження є політична та культова еліта Ольвії у визначених хронологічних межах.

Методи дослідження. Для дослідження всіх різновидів написів та монет Ольвії застосовані традиційні методи спеціальних історичних дисциплін (просопографії, хронографії, генеалогії, епіграфіки, палеографії, ономастики, нумізматики тощо). Разом із традиційними методами дослідження написів, для досягнення синхронізації календаря Ольвії вперше використано системний аналіз та **математичне моделювання**. Також були запропоновані та введені в науковий обіг нові методи **просопографічного** дослідження: просопографічне датування, просопографічна реконструкція та просопографічна інтерпретація. Окрім того, запропоновано та використано новий метод моделювання хронології активної діяльності історичної особи (або групи історичних осіб).